

SEKS, DRUGS EN VERTROUWEN

Het gaat niet goed met Nederland. Onze economie draait het slechtst van alle 25 EU landen. De economie krimpt (-0,5 procent in het eerste kwartaal van 2005), het vertrouwen van burgers en producenten daalt. Vooral consumenten laten het afweten. Ze zien hun koopkracht afnemen, zijn onzeker over de toekomst en sparen liever dan hun geld te laten rollen.

De vraag “Hoe het vertrouwen op te krikken?” staat centraal in de begrotingsbesprekingen van het kabinet in augustus. Vlak voor het zomerreces werd door Kamer en sociale partners al een voorschot genomen. Vrijwel iedereen bepleitte lastenverlichting voor burgers en meer overheidsuitgaven. “In een recessie worden we allemaal Keynesianen” zei VNO voorman Wientjes. Een recept dat in het verleden contraproductief bleek te zijn zal ook nu niet werken. Zolang ons vertrouwen niet toeneemt, zullen we ook vrijgegeven spaarloon gewoon op de bank laten staan.

Het IMF stak het kabinet deze week een hart onder riem. Balkenende moet gewoon doorgaan met structurele hervormingen; hij moet ze zelfs intensiveren. Er gloort licht aan het eind van de tunnel en het is beter in rap tempo door de zure appel heen te bijten. In de analyse van het IMF schort er niets aan het beleid, het moet alleen beter worden uitgelegd.

Daar zit wat in. We zijn in het verleden te veel verwend en realiseren ons te weinig dat de bomen niet tot in de hemel groeien. We moeten ons niet spiegelen aan wat was, maar ons op de toekomst richten. We moeten nu inschikken om in de toekomst de lasten voor onze kinderen draagbaar te houden. Balkenende zegt dit wel, maar de consument gelooft hem niet. Die denkt “bekijk het maar”. Hebt u er vertrouwen in dat het na de zomer anders zal zijn?

Onconventionele maatregelen zijn nodig, en de wetenschap biedt uitkomst. Mensen en dieren zijn niet erg geneigd hun vertrouwen aan anderen te schenken. We houden liever afstand, en hebben hormonen nodig om de drempel te overwinnen. Als de natuur deze onvoldoende aanmaakt gebruiken we *drugs*. Oxytocine, in gebruik als middel om de toeschietreflex bij borstvoeding op te wekken, en gewoon verkrijgbaar als neusspray, helpt uitstekend om vertrouwen te creëren.

Economen en psychologen van de Universiteit van Zürich bewezen dat het middel ook voor de economie uitkomst biedt. Zij lieten paren van studenten het volgende spel spelen. Ieder krijgt €8 en de eerste kan besluiten een deel van zijn geld (0, 2, 4 of 8 euro) aan de ander te schenken; het geschonken bedrag wordt door de onderzoekers verdriedubbeld (als € 6 geschonken wordt, ontvangt de ander dus €18), waarna de ontvanger een gedeelte terug kan schenken; dit bedrag wordt echter niet door de onderzoekers aangevuld. Maximaal kunnen de spelers dus €32 verdelen.

In deze situatie is vertrouwen essentieel. De schenker moet maar afwachten of hij iets terugkrijgt. Onder normale omstandigheden wordt de maximale uitkomst dan ook niet bereikt. Slechts één op de vijf studenten schenkt alles en gemiddeld wordt €27 verdeeld. Een beetje neusspray doet wonderen. Bijna de helft schenkt dan alles en gemiddeld wordt €30 verdiend, 10% meer. Oxytocine vergroot het (gerechtigd) vertrouwen van de schenker dat de ander zijn gift zal retourneren.

Het kabinet zou kunnen besluiten ons allen een flesje neusspray te schenken. Een alternatief is gebruik te maken van het feit dat oxytocine ook op natuurlijke wijze in de hersenen wordt aangemaakt: bij lichamelijke inspanning (sport of werk) en seks. Stimulering hiervan ligt voor de hand en is goedkoop. Ons op eigen kracht uit de recessie trekken kan best leuk zijn.

Eric van Damme

(Hoogleraar economie CentER en directeur TILEC, het Tilburg Center for Law and Economics, Universiteit van Tilburg.)